

UMBOÐSMAÐUR ALÞINGIS

Þórshamri, Templarasundi 5, 101 Reykjavík
Sími: 510 6700 • Netfang: postur@umbodsmadur.is
Heimasíða: www.umbodsmadur.is

Mál nr. F94/2020

Reykjavík, 11. október 2021

Mennta- og menningarmálaráðuneytið
Sölvhólsgötu 4
101 Reykjavík

mrn@mrn.is

Vísað er til fyrri samskipta vegna athugunar umboðsmanns Alþingis á aðbúnaði grunnskólanema við ákveðnar aðstæður. Eins og kunnugt er óskaði umboðsmaður með bréfi, dags. 9. júní 2020, eftir tilteknum upplýsingum frá mennta- og menningarmálaráðuneytinu og skólaskrifstofum 17 sveitarfélaga um vistun barna í sérstökum rýmum innan grunnskóla. Tilefnið voru ábendingar sem borist höfðu umboðsmanni með kvörtunum og öðrum erindum þar sem lýst var atvikum þegar nemendur höfðu verið færðir frá samnemendum sínum inn í lítil, jafnvel gluggalaus rými, hvort heldur til skemmri tíma eða ætlunin var að kennsla viðkomandi færi alfarið fram við þessar aðstæður.

Í svari mennta- og menningarmálaráðuneytisins, dags. 24. júní 2020, kom m.a. fram að ráðuneytinu hefði á síðustu fimm árum ekki borist ábendingar, kvartanir eða kærur vegna þeirra aðstæðna sem spurt var um. Þá hefði ráðuneytið ekki orðið vart við þá framkvæmd sem lýst var í erindi umboðsmanns við almennt eftirlit á málefnum grunnskóla eða við ytra mat á skólahaldi.

Umboðsmaður hefur fylgst með nýlegri opinberri umræðu um innilokun grunnskólabarna í sérstökum herbergjum (sums staðar svokölluð gul eða rauð herbergi) og verklag í tengslum við hana, auk þess sem honum hafa borist ábendingar frá foreldrum um að barn þeirra hafi verið lokað inni í sérstöku rými, jafnvel einsamalt.

Umboðsmaður hefur því, á grundvelli nýrra upplýsinga um þá framkvæmd innan ákveðinna grunnskóla sem lýst er hér að framan, sem eru að meginstefnu til ekki í samræmi við þær upplýsingar sem umboðsmaður fékk í svörum við fyrirspurnum sínum á síðasta ári, ákveðið að óska á ný eftir upplýsingum frá skólaskrifstofum tiltekinnar sveitarfélaga og mennta- og menningarmálaráðuneytinu. Er það gert með

það fyrir augum hvort ástæða sé til að hann taki þau atriði sem spurt er um til athugunar að eigin frumkvæði á grundvelli heimildar hans í 5. gr. laga nr. 85/1997, um umboðsmann Alþingis. Rétt er að taka fram að berist umboðsmanni upplýsingar sem gefa tilefni til kann hann að ákveða að nota heimild sína í 3. mgr. 7. gr. laga nr. 85/1997 til að fara í vettvangsheimsóknir í tiltekna skóla.

Með vísan til framangreinds er þess óskað, sbr. 7. gr. laga nr. 85/1997, um umboðsmann Alþingis, að mennta- og menningarmálaráðuneytið upplýsi umboðsmann um eftirfarandi:

1. Hvort mennta- og menningarmálaráðuneytinu hafi, frá því að síðasta svar þess var sent umboðsmanni, borist ábendingar, kvartanir eða kærur vegna aðskilnaðar barna frá samnemendum sínum með þeim hætti að þau séu færð í sérstakt rými eða herbergi. Óskað er eftir þessum upplýsingum óháð því af hvaða ástæðum gripið hafi verið til þessa úrræðis, hvort nemandinn hafi dvalið þar í stutta stund eða til lengri tíma, jafnvel að staðaldri, hvort hann hafi dvalið þar einsamall eða með kennara eða öðrum starfsmanni skólans og hvort úrræðinu hafi verið beitt í tilefni af atvikum sem vörðuðu nemandann sjálfan eða vegna athafna annarra nemenda sem beinst hafi að honum.

Sé svo er þess óskað að umboðsmaður verði upplýstur um viðbrögð ráðuneytisins við þeim erindum og honum afhend afrit af öllum gögnum þeirra mála.

2. Hvort mennta- og menningarmálaráðuneytið hafi á umræddu tímabili orðið vart við þá framkvæmd sem um ræðir við almennt eftirlit þess með málefnum grunnskóla eða ytra mat ráðuneytisins á skólahaldi í grunnskólum á grundvelli 38. gr. laga nr. 91/2008, um grunnskóla.

Sé svo er óskað eftir nánari upplýsingum og gögnum um þau tilvik og hvort þau hafi orðið ráðuneytinu tilefni til einhverra viðbragða og þá hverra.

3. Hvort mennta- og menningarmálaráðuneytinu sé kunnugt um að í grunnskólum sé fyrir hendi almennt skráð verklag um þá framkvæmd sem hér er fjallað, þ.e. aðskilnað og/eða innilokun nemenda í sérstökum rýmum við ákveðnar aðstæður og þá meðferð og reglur sem kunna að gilda um vistun þeirra þar.

Ef svo er og liggja slík gögn fyrir hjá ráðuneytinu þá er óskað eftir því að umboðsmanni verði sent afrit af þeim.

Þess er óskað að svör mennta- og menningarmálaráðuneytisins berist umboðsmanni ekki síðar en 1. nóvember nk. Að fengnum svörum ráðuneytisins og annarra þeirra sem ritað hefur verið af þessu tilefni mun umboðsmaður taka afstöðu til þess hvort hann telji tilefni til að

UMBOÐSMAÐUR ALÞINGIS

taka beitingu úrræða af þessu tagi í grunnskólum, hvort sem er í einstökum tilvikum eða að staðaldri, til almennrar athugunar að eigin frumkvæði á grundvelli heimildar í 5. gr. laga nr. 85/1997, um umboðsmann Alþingis.

Rétt er að upplýsa að samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneytinu og umboðsmanni barna er sent afrit af bréfi þessu til upplýsingar.

Virðingarfyllst,
f.h. umboðsmanns Alþingis

Vilhelmina Ósk Ólafsdóttir

Vilhelmína Ósk Ólafsdóttir
skrifstofustjóri á sviði frumkvæðismála
og OPCAT